

DÜNYA EDEBİYATINDA

AŞK

SİİRLERİ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

VARLIK YAYINLARI

DÜNYA EDEBİYATINDAN AŞK ŞİİRLERİ

EVVEL ZAMAN AŞKLARI
YAKIN ZAMAN AŞKLARI
ŞİMDİKİ ZAMAN AŞKLARI

Çeviren :
İLHAN BERK

V A R L I K Y A Y I N L A R I
Ankara Caddesi, İstanbul

Varlık Yayınları, sayı : 1396

İstanbul'da Ekin Basımevi'nde basılmıştır

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

Haziran, 1968

İÇİNDEKİLER

Önsöz (İlhan Berk)	3	mız Ağardığında	31
I. Evvel Zaman Aşkları		Paul Valéry	
Clément Marot		Adımlar	32
Evvel Zaman Aşkları	7	Helenaya	33
Artık Eskisi Gibi Değilim		III. Şimdiki Zaman Aşkları	
Ben	8	Guillaume Apollinaire	
Charles d'Orléans		Loreley	37
Ballade	9	Bölge	39
Christine de Pisan		Erza Pound	
Rondeau	10	Alba	46
Rondeau	11	Beautiful Toilet	46
François Villon		Kaov'a	46
Ballade	12	Paul Éluard	
Joachim du Bellay		Sevgili	47
Sonnet	14	Sevi Şiir	47
Pierre de Ronsard		Öpüş	48
Sonnet	15	Evren - Yalnızlık	48
Sonnet	16	Les Gerdut Hoffman Girls	49
Sonnet	17	E. E. Cummings	
Maurice Scève		Sonnetler XXIV.	50
O Bir Tanem Aşkın Yayı		Sonnet'ler XXVIII.	51
Elinde	18	Sonnet'ler XIX.	52
Pierre Corneille		Saint John Perse	
Dörtlükler	19	Bir Kırالیçeye Övgü I	53
Sonnet	21	Bir Kırالیçeye Övgü II	54
II. Yakın Zaman Aşkları		Bir Kırالیçeye Övgü III	54
José Maria de Hérédia		Bir Kırالیçeye Övgü IV	55
Sonnet	25	Bir Kırالیçeye Övgü V	55
Edgar Allan Poe		Louis Aragon	
.	26	Güllerle Leylâklar	56
Arthur Rimbaud		Sepetçinin Sevgilisi	57
En Yüksek Kulenin Türküsü	27	Yazıt	58
Sesliler	28	Asılı Eros	58
Stéphane Mallarmé		Etienne Page XI	59
Rondel	29	Irmağa Sığınmak	59
Yaz Üzüntüsü	30	Mutluluk	60
William Butler Yeats		Henri Michaux	
Bir Gün Yaşlamp Saçları	31	Budapesteli Kız	60
		Notlar	61

ÖNSÖZ

"Şiir bir başka dile
çevrilmeyen şeydir."

(E. E. Cummings)

Şiirin çevrilmez olduğu herkesçe bilinen bir gerçektir. Bu da şiirin hemen hemen kendisi demek olan biçiminden gelir. Biçimse, gerçekten, çevrilir şey değildir. Nedeni de, biçimin salt onun yaratıcısı olan ozana özgü olmasıdır. Böyle bir şiir, kendi ilkelerini kendi getirdiği için, kendi dışına aktarılamaz. Aktarılan, çoğun, anlamadır. Anlamsa şiiri açmıya, özünü ortaya koymaya yarar. Şiirin yapısına bir şey eklemeyiz. Kısaca, yapıcı bir öge değildir. Öte yandan, anlam bir şiiri çevirirken tutulacak ilk doğru yoldur. Hattâ anlama bağlanıldığı ölçüde iyi bir çeviriye gidilir. Anlamdan uzaklaşmak hiçbir çeviriye başarıya ulaştırmaz. Ama hepsi o kadar. Çünkü anlam, yaratmanın kendisi değildir. Şiir çevirisinde güçlük bunun için doğrudan doğruya bir yapı kurmaya gelip dayanıyor. Şiir çevirisine önce bu gözle bakmak gerekiyor.

Öyle sanıyorum ki başarılı çeviriye çevirmen, çevirdiği şiirin yapısına yaklaştığı ölçüde ulaşır. Yapabileceği sanırım budur. Genellikle de bu yapılıyor. Buna, Höldernlin'in, Sophokles; Gérard de Nerval'in, Henri Heine; Mallarmé'nin, Baudelaire'in Edgar Poe çevirileri örnek olarak gösteriliyor. Kimi çevirmenler, ozanlar (Ezra Pound,

Robert Lowell) yapının çevrilmezliğinden hareket ederek, aslına yaklaşık yapıyı kurmaktan da vazgeçerek özü alıp kendi yapılarını koyma yoluna gidiyorlar. Bunun için olacak, çevirilerine kendi şiirleriymiş gibi bakabiliyorlar. Hakları da yok değil. Şiiri yapan anlam değildir çünkü.

Ben bu çevirilerde birinci yolu, şiirlerin kendi yapılarına en yaklaşık yapıları koyma yolunu seçtim. Bu bana daha doğru göründü. Bunun için şiirlerin asıllarının da karşılıklı olarak basılmasını isterdim. Bunu okuyucunun karşılaştırmasını sağlamak için olduğu kadar, o şiirlere girme olanağını kazanması için de isterdim. Anlamları dışında kalanlar için bile, görünsel de olsa, bir yararlığı vardır bunun.

İlhan BERK

BU KİTAPTA YER ALAN ŞAİRLER

**Charles d'Orléans, Christine de Pisan, Françoise Villon,
Clément Marot, Pierre de Ronsard, Joachim de Bellay,
Maurice Scève, Pierre Cornille, Jose-Maria de Hérédia,
Edgar Allan Poe, Arthur Rimbaud, Stéphane Mallarmé,
Yeats, Guillaume Apollinaire, Paul Valéry, Ezra Pound,
Paul Eluard, Aragon, Henri Michaux, Saint-John Perse,
Cummings, René Char**

I

EVVEL ZAMAN AŞKLARI

CLÉMENT MAROT

EVVEL ZAMAN AŞKLARI

Aştı bir hüküm süren o eski zamanlarda
Her şey nasıl da yapmacıksız oluverirdi;
Şöyle içten bir demet çiçek verildi miydi
Dünyayı bağışlamak demekti bu sırasında,
Çünkü öylesine yürekten kopup gelirdi.

Sonra hani bir kere de seviştiler miydi, .
Ah bilir misiniz bağlanırlardı nasıl da?
Öyle bir yirmi yıl, otuz yıl: durdukça dünya
O eski zamanlarda.

Artık aşkın o hükmü hiç mi hiç yok şimdi;
Yapmacık bir gözyaşı, hile düzen sonra da;
İnanmıyorum biri aşk sözü etti miydi,
Çünkü o aşkın değişmesi gerek en başta,
Öyle sevişmeli bak hani sevişirlerdi
O eski zamanlarda.

CLEMENT MAROT

ARTIK ESKİSİ GİBİ DEĞİLİM BEN

Artık eskisi gibi değilim ben
Olamam sonra hiç bir zaman da.
Yazım, o güzelim baharım da
Uçup gitti işte pencereden.

Aşk, yalnız sendin sultanım benim,
Tanrılar içinde senin kölendim.
Dünyaya gelebilseydim bir daha
Daha bir dört dönerdim etrafında.

CHARLES d'ORLÉANS

B A L L A D E

Güzellm, sultanım, bir tanem sevdiğim,
Ben kulunuzdan bir ballede dilediniz,
Bunu ben elbette bir buyruk bilirim;
Seve seve yaptım hem bilmelisiniz;
Buyurunuz işte bir kere bakınız.
Katlanıp okursanız görürsünüz derim
Gerçekten ne büyük yaram anlarsınız
Bunu benim ağzımdan duymanızı isterdim.

Güzelliğinzin, kulu kölesiyim
Bir size bağıyım size bir biliniz
Kulunuz olmakla coşar gönenirim,
Ama nasıl yanar içim nasıl bilseniz
Çoğu göremezsem sizi inanınız.
Size yazmak belki tek şey sevmediğim
Ah mümkün olsaydı n'olurdu bakınız
Bunu benim ağzımdan duymanızı isterdim.

Danger (1), o azılım, tek düşmanım benim
Koyvermez beni bir türlü bilmezsiniz,
Hep ket vurur işime, nasıl diyeyim?
Üzülsem, ah, nasıl sevinir bilseniz;
Anlatmaya kalksam inanmazsınız
Bu zavallı bomboş satırlar bilirim
Uzar gider sade; bunun için yalnız,
Bunu benim ağzımdan duymanızı isterdim.

(1) Roman de Rose'in kahramanlarından birinin adıdır.

CHRISTINE DE PISAN

R O N D E A U

**Madem beni koyup gidiyorsunuz,
Ne diyebilirim artık bilmem ki
Sevdiceğim; ama bir kurbanınız
Gözüyle bakın bana isterseniz.**

**Bilmem bundan acı duyuyor musunuz;
Hem benimkinin yanında nedir ki
Madem beni koyup gidiyorsunuz.**

**Sarılın, öpün beni, n'olursunuz,
Hem Allah aşkına mektup yazın ki
Hiç olmazsa öyle avunurum belki
Kan ağlıyor yüreğim görüyorsunuz
Madem beni koyup gidiyorsunuz.**

CHRISTINE DE PISAN

R O N D E A U

Ah nasıl dayanmalı bilmiyorum
İçim çünkü içim ah kan ağlıyor
Tutup yakmamıyorum olmuyor
Acımı ortaya dökemiyorum,

Önüm karanlık önüm görüyorum.
İstedğim ölüm bir o oluyor;
Ah nasıl dayanmalı bilmiyorum.

Gizlemek gerekiyor biliyorum,
Acımı ah gizlemek gerekiyor
Susmak güler gibi yapmak düşünüyor;
Tanrı bilir çektiğimi diyorum.
Ah nasıl dayanmalı bilmiyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

FRANÇOIS VILLON

B A L L A D E

Vaktidir artık ey Eldivenci güzeli
Ben ki öğrenciyken tanırımı sizi,
Sonra siz o Ak Eskici güzeli siz,
Artık göstermelisiniz kendinizi,
Gelin alın sağlı sollu yerinizi;
Hor bakmayın erkeklere n'olursunuz,
Kocadınız mı ha var ha yok gibisiniz,
Artık kalp bir mangıra dönüyorsunuz.

Ya siz Sosisci kız güzeller güzeli
Siz ki oyun için yaratılmıştınız,
Sonra Guillemette Halıcı güzeli siz,
Ustanıza surat asayım demeyiniz:
Yüzçevirir sonra sizden bakarsınız;
Ah bir kocadınız mı biliyor musunuz,
İhtiyar bir papazın yanıdır yeriniz
Artık kalp bir mangıra dönüyorsunuz.

Ya siz Jeanneton ey Şapkacı güzeli,
Bir gün yalnızlıktır bekliyen sizi;
Sonra Catherine, güzel Borsacı kız,
Yabana atmayınız erkekleri sakın;
Güzelken bir o zaman varsınız bakın
Sonra artık gülüp geçerler yalnız.
Kocadınız mı sevgisiz kalıyorsunuz
Artık kalp bir mangıra dönüyorsunuz.

S u n u

**Gelin, toplanın siz ey güzeller güzeli
Niçin sızlanıyorum biliyor musunuz:
Gün gelip yitirince gençliğinizi
Artık kalp bir mangıra dönüyorsunuz.**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

JOACHIM du BELLAY

S O N N E T

Bunlar, bu sırma saçlar, Sultanım, bağlardır,
Özgürlüğümün bu oldu şaşkınlığı ilkin,
Sevda bir yalım yöresinde tutuk yüreğin,
Bu gözler ki ruhumu delip geçen oklardır.

Alevli, zorlu yalım, düğümler sımsıkıdır,
Usta ne denli elini çekmekte görmeyin,
Ama bu beni böyle yiyip bitiren şeyin
Nasıl tutkunu, vurgunu, sevdahısıyımıdır.

Tutup koparmak, dindirmek, iyi etmek için
Bu sımsıkı bağı, bu ateşi bu yarayı,
Bıçak, ilâç, içkiydi aramıyorum niçin?

Mutluluk, sevinç yoketmek için bunlar beni,
Yalnız izin verir bir bıçakla oynamayı
Soğukluk, bağı koparmak, istemez birini.

PIERRE de RONSARD

S O N N E T

Yaşlılar diyordu ki, fazla şaşmamalıdır
Troya surları üstünden Helena geçerken,
Böyle bir güzellik uğruna ise çekilen,
Bir bakışı yanında acılarımız hiç kalır.

En iyisi ama Helena'yı bırakmaktır,
Mars'ı kızdırmamalı, kocası alsın hemen,
Limanımız tutulmuş yurt al kan içindeyken,
Dayanmışken surlara düşman, bu yeğdir.

Ey halsiz, kocamış, bitkin ihtiyarlar'sız,
Gençleri boş sözlerle alıkoymayın öyle;
Gözealıp şehiri hep birleşmelisiniz,

Yalnız Helena için yalnız hep genç ihtiyar.
Menelas da, Pâris de sanırım haklıydılar,
Birisi istemekle, öteki vermemekle.

PIERRE de RONSARD

S O N N E T

Adına dikiyorum Kubele ağacını,
Ünün okunacak her zaman bu çamı sana,
Kazdım adlarımızı, aşkımızı yanyana,
Büyüyecek değiştirdikçe kabuklarını.

Şizler, baba yurdunun o kır tanrıçaları,
Oyun tutanlar güzelim Loir boylarında,
Büyütün bu fidanı, koruyun bakın ona,
Yakmasın yazın sıcağı, kışın soğukları.

Sen ey, sürünü otlatan çoban bu yerlerde,
Türküler yak, türküler söyle o kavalınla,
Bir öykü ister her yıl bu ağaççık senden de,

Gelip geçenler çilemi sevdamı bilmelidir:
Sulayıp adadığın kuzu sütü, kanıyla,
De ki: Kutsaldır bu Ağaç, Helena içindir.

PIERRE de RONSARD

S O N N E T

Bir ihtiyarlıktır bir gün aldığınız sizi,
Mumla ocak başında yün eğireceksiniz,
Anıp mısralarımı çoşup diyeceksiniz:
“Güzellik çağında Ronsard ne çok övdü beni.”

Ama kimse olmayacak duyan sesinizi,
Yorulmuş ve çoktan uyuklayan hizmetçiniz
Kalkacak yerinden, Ronsard adı geçer geçmez
Kutsayacak ölümsüz övgüler isminizi.

O zaman beni toprak olmuş bulacaksınız,
Habersiz bedenimden bir rahat uykularda;
Sizse iki büklüm ihtiyar ocak başında,

Aşkima, boş kurumunuza yanacaksınız.
Beni dinlerseniz yaşamaya bakın hemen:
Gün bugün gülüp eğlenin daha vakitken.

MAURICE SCÈVE

O BİR TANEM AŞKIN YAYI ELİNDE

O bir tanem, Aşk'ın yayı elinde
Geçmişte bana nişan alıyordu:
Tabana kuvvet tutup kaçtım ben de
Oku artık bana işlemiyordu.

Baktı bir şeyim yok kaçabiliyordum
Ne bir yara ne bir şey vücudumda:
Haydi koş gel, dedi, haydi koş durma.
Yayımdan kaçırıyorsun anlıyorum.

Ne yay ne ok, sırf gözlerinin, dedim,
Açtığı o yaradan kaçıyorum.

PIERRE CORNEILLE

D Ö R T L Ü K L E R

Marquise, eğer benim bu yüzümde
Bir kaç derin kırışık varsa da,
Düşünün ki benim yaşımda
Başka olmıyacaksınız siz de.

Zaman en güzel şeylere asıl
Yapar bütün o yapacağını,
Solduracak sizi de nasıl
Buruşturduysa benim alınımı.

Aynı seyridir gezegenlerin
Düzenliyen günlerimizi bizim:
Bir zaman ben de sizin gibiydim
Benim gibi olacaksınız siz de.

Bir büyüm var ama benim bakın
Göz kamaştırıcıdır oldukça da
Pek ürkmemek için sırasında
O nice bozgunundan zamanın.

Tapınılır güzelliktesiniz;
O küçük gördükleriniz ama
Bir uzun sürecektir daha da
Geçip gidince o gençliğiniz.

Onlar ününü kurtarabilir
Güzelim gözlerinizin bence,
Daha bir bin yıl inandırabilir
Sizde hoşuma giden şeylere.

Şu gelecek yeni kuşaklarda
Benim azbuçuk yerim olacak
Güzel denecek size sanımca
Ben bunu söyledikçe ancak.

Şunu iyi bilin, güzel Marquise,
Bir ihtiyar sizi ürkütse de,
Ona yine yüz vermelisiniz,
Bu eğer benim gibi biriye.

PIERRE CORNEILLE

S O N N E T

Büyü hakkınızı bana daha az kullanınız:
Bunu yapmazsanız kaybedersiniz beni.
Bilirim tehlikeyi görmek isterim sizi;
Sevmeye zorlanmaktan da hoşlanmam yalnız.

Ama kuşkumu yersiz, nedensiz sanmayınız:
Bir şeyler oluyor içim görür görmez sizi;
Güç katlanmak tutan nice şeye esenliğimi;
Hem sevgiden de fazla bir şey bu şüphesiz.

Yanlış anlamayın: bozgunluğumun şanı,
Salt ele vermemektir bunu bilmelisiniz:
Bilirim büyülerden sıyrılmak sanatını.

Ama ondan kendimi savunamaz olursam
Ne yaparım ah, güzel İris, bilir misiniz?
Teslim olmaktansa kaçıp kurtulurum.

II
YAKIN ZAMAN
AŞKLARI

JOSE MARIA de HÉRÉDIA

S O N N E T

Eskiden niceleri Bourgueil bahçelerinde,
Adlarını kazdılar ağaçlara sevdiklerinin
Niceleri, yaldızında, yüce tavanlı Louvre'un,
Burunları havada gülüp eğlendiler delice.

N'oldu peki? Şimdi kim biliyor onları, kimse;
Hepsi göçüp gittiler ardısıra birbirinin,
Adlarını bilen yok bakın bugün hiç birinin
Bunlar da yaşadı bir zaman demiyor hiç kimse.

Her şey bu hesap. Marie, Cassandre, siz Helena
Eriyip giderdi o canım tenleriniz toprakta,
— Bir günlüktür saltanatı zambakların, güllerin —,

Gelip Ronsard, Seine'de ya da sarı Loire'da,
Ölümsüz etmeseydi sizi bu dünyada, acaba
Kim ederdi lâfını sizin de yaşadığınızın.

EDGAR ALLAN POE

Güzelliğın benim için Helena,
O İznik kalyonlarıdır geçmişin,
Taşırılar mis gibi bir denizde,
Bir gezegeni yavaşça, ezik, bitkin
O doğduğu sahillere.

Alışık dolaşmaya umutsuz denizlerde,
Ölümsüz yüzün, sümbül saçların,
Çekti yurduma Naiade havaların,
O eski Yunan görkemine,
Ve yüceliğine Roma'nın.

Görüyorum o alımlı pencerede
Seni bir heykel gibi dururken
Akik lâmban elinde,
Sen ey! o kutsal ülkelerden
Gelen, Psykhe, sen!

ARTHUR RIMBAUD

EN YÜKSEK KULENİN TÜRKÜSÜ

Sevdalar çağı dönsün,
Dönsün geri gelsin.

Ah nasıl dayandım nasıl da
Unutamam artık dünyada,
Nice korkular, kaygıların
Uçup gitti göklere.
Bir belâlı susuzluk
Karartıyor damarlarımı.

Sevdalar çağı dönsün
Dönsün geri gelsin.

Bir çayır gibi tıpkı
Unutulmuş bir kıyıda,
Karamukların, günlüklerin
Boyatıp çiçek açtığı,
O yabanıl uğultusunda
Korkunç pis sineklerin.

Sevdalar çağı dönsün,
Dönsün geri gelsin.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ARTHUR RIMBAUD

SESLİLER

A kara, E ak, U yeşil, O mavi: sesliler
Diyeceğim bir gün gizli doğumlarınızı da:
Karanlık koylara, kara sineklere benzer A,
O amansız pis kokular üstünde fır dönerler.

Kır çiçeği, buhar, çadır beyazlığında E'ler,
Benzer dik buzullar mızrağına, ak kırallara;
Gülüşüne İ, güzelim kızıl dudakların, kana,
O pişman serhoşluklar içindeki, o öfkeler.

Çevreler U, yeşil denizlerin çalkantısı,
Sessizliği onca otlakların, yüz kırıışıklarının
Bastığı simyanın geniş alınlara damgasını;

Kutsal Borazan O, yaban çığlıklar, gürültüler,
Meleklerden, acunlardan geçmiş sessizlikler!

— Sen ey Omega, ey o mor ışıını Gözlerinin.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

STEPHANE MALLARMÉ

R O N D E L

Hiç bir şey yok uyandığınızda
Somurtmadan karşılayacağınız
Korkunç, bir gülüş sarsarsa bakınız
Kanatlarınızı o yastıklarda

Kayıtsız uyuyun, korkusuzca da
Ele vermiyecek sizi soluğunuz
Hiç bir şey yok uyandığınızda
Somurtmadan karşılayacağımız

Bütün o cânım düşleri bir anda
Bu güzellik bozduğu an bakmız
Ne tek bir çiçek artık yanaklarda
Ne ödenmemiş elmaslar gözlerde
Hiç bir şey yok uyandığınızda

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

STEPHANE MALLARMÉ

Y A Z Ü Z Ü N T Ü S Ü

Sen ey, o uykulu savaşı, kumlar üstünde,
Yorgun bir su ısıtıyor güneş saçlarında
Ve bir günlük yakarak düşman yanağında,
Karıştırıyor bir aşk içkisini gözyaşıyla.

Duruk sessizliği ak yalımın, üzüntü içinde
Dedirtti, ey benim ürkek öpüşlerim, sana:
“Tek bir mumya olmayacağız seninle asla
Bu mutlu palmyeler altında, eskil çölde.”

Ama ılık bir nehirdir işte saçların,
Ürküsüz boğmak orda bize tebelles ruhu
Ve bulmak o Yokluğu senin tanımadığın.

Akan düzgünü tadacağım göz kapaklarından
Verebiliyor mu diye ezik yüreğime
Duygusuzluğunu gökyüzünün ve taşların.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

WILLIAM BUTLER YEATS

BİR GÜN YAŞLANIP SAÇLARINIZ AĞARDIĞINDA

Bir gün yaşlanıp saçlarınız ağardığında
Uykulu ocak başında bu kitabı alınız;
Okuyup ve gözlerinizi düşünüp sonra da
Güzelim gözlerinizi, anılara dalmız.

Kaç kişi cânım anlarınıza gönül verdi,
Bağlandı güzelliğine gerçek ya da yalan;
Yalnız birisi oldu o kutsal ruha tapan,
Ve değişen yüzünüzün acısını sevdi.

Şimdi kızaran kütüklerin yanbaşında,
Üzgün aşkm uçup gidişini anlatınız;
Yüce dağları aştı birden nasıl bakınız,
Ve kayboldu sonra yıldızların arasında.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

PAUL VALÉRY

A D I M L A R

Adımların, çocukları suskumun,
Kutlu ve yavaşça gelip durmuşlar,
Yatağına doğru işte kuşkumun
Öyle sessiz donmuş ilerliyorlar.

Sen ey o arı kişi, kutsal gölge
Güzel böyle ayakların nasıl da!
Tanrılar! nice armağanlar nice
Gelir bana bu çıplak ayaklarda.

Eğer bu uzanmış dudaklarınız,
O sahibine düşüncelerimin,
Susuzluğunu yatıştırmak için
Bir öpüş hazırlıyorsa bakınız,

Çabuk bitireyim demeyiniz,
Bu cânım olmak olmamak ânını,
Ben ki sizi bekliyerek yaşadımdı
Ve kalbim ayaklarınızdı yalnız.

PAUL VALÉRY

HELEN AYA

Gök! benim... geliyorum ölüm mağralarından,
Duymaya kıyıya çarpışını dalgaların,
Görüyorum altın kürekli kadırgaların
Şafakla belirişlerini karanlıklardan.

Ünlüyor kıralları şimdi bu yalnız eller,
Tuzlu sakalları parmaklarımı eğlerdi;
Ağlıyorum. Onlar utkularını söylerdi
Ardımda gemilerin uzaklaşan körfezler.

Duyuyorum boynuzların, süel havaların
Kalkışına tempo tutuşunu küreklerin;
Boğuyor gürültüyü türküsü tayfaların.

Şanlı burnunda gemilerin, coşkun Tanrılar,
O eski gülüşleriyle dövdüğü denizlerin
Yontuk, dost kollarını bana uzatıyorlar.

III

ŞİMDİKİ ZAMAN

AŞKLARI

GUILLAUME APOLLINAIRE

L O R E L E Y

Bacharach'da bir sarışın kadın vardı
Sevdadan kırar geçirirdi sıradan adamları

Karşısına çağırdı da Piskopos Loreley'i
Güzelliği önünde suçunu bağışlayıverdi

Oy güzel Loreley silme mücevher gözlerin
Kimden bu büyüğü hangi sihirbazdan öğrendin

Gözlerim lânetlendi bu yaşamak taketti
Şöyle bir bakanlar bana kül olup gitti

Alevden benim gözlerim mücevherden değil
Yakın ateşe atın bu büyüğü başka değil

Ey canım Loreley bu ateşlerde yanıyorum ben
Başkası versin cezanı beni büyüledin sen

Piskopos gülecene dua et benim için Meryem'e
Tanrı yardımcın olsun koyver beni ölüme

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Uzaklarda bir başka ÷lkede şimdi sevdalım
Madem hiçbir şeyde gözüüm yok ko öleyim

Öyle bitkinim ki beni ölüm paklar ancak
Anladım boşuna iflâh olmam ne yapsam artık

Hep kan ağlıyor yüreğim ah o gideli beri
Hiç sormayın o gün içim nasıl burkuluverdi

Üç atlı getirtti Piskopos üç mızraklı atlı
Manastıra götürün manastıra bu çılgın kadını

Haydi çılgın Loreley yürü bakalım şimdik
Aklar karalar giyeceksin rahibe olacaksın artık

Dördü birden yola düzüldüler dördü sonra da
Nasıl yalvarıyordu yanıyordu gözleri nasıl da

Bırakın beni şövalyeler çıkayım şu dik kayaya
Oradan güzelim şatoma bakayım son bir defa

Şöyle kendimi bir daha görmek için suda
Çeker giderim sonra kızlar dullar manastırına

Dağınık saçlarını yukarılarda uçuruyordu rüzgâr
Loreley Loreley diye bağıırıyordu boyuna atlılar

Bir tekne göründü uzakta Rhin üstünde geliyor
İçinde belâlım bir tanem beni gördü çağırıyor

Nedir bu içimdeki sevinç belli o geliyor işte
Şöyle eğileyim derken yuvarlanıverdi nehire

Cöreyim derken suda o canım güzelim Loreley'i
Güneşler rengi saçlarını Rhin rengi gözlerini

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

GUILLAUME APOLLINAIRE

B Ö L G E

Sonunda canına tak dedi bu eski dünya

Çobankızı ey Eyfel kulesi köprülerin sürüsü meleyor bu
sabah

Bıktın yaşamaktan eski Yunan'da ve Roma'da

Otomobiller bile kocamış görünüyor burda

Bir din yepyeni kalmış bir din

Bir din kaldı Port-Avion hangarları gibi yalm

Bir sen ey Hıristiyanlık bir sen eski değilsin Avrupa'da

En yeni Avrupalı da sizsiniz Papa X. Pie

Ve sen pencerelerin gözetlediği bir utanmadır alıyor seni

Sabahleyin bir kiliseye girip papaza içini dökemiyorsun

Bar bar bağırın el ilânlarını katalokları afişleri okuyorsun

İşte bu sabah şiir nesir için de gazeteler var

25 santime satılan polis serüvenleriyle dolu romanlar

Sonra büyük adam portreleri ve daha binbir çeşit unvan-
lar

Bu sabah güzel bir sokak gördüm adı aklımda kalmadı.
Yeni ve pırıl pırıldı bir borazan gibiydi
Müdürler işçiler güzelim steno-daktilolar
Pazartesi sabahından cumartesi akşamına dek günde dört
kez buradan geçerler
Sabahleyin bir canavar düdüğü üç kez inler
Öğleye doğru kızgın bir çan havlar
Bağırılar papağanlar gibi plâkalar ilânlar tabelâlar
Paris de Aumont-Thiéville sokağı ile Ternes caddesi ara-
sındaki

Bu sanayi sokağının güzelliğini severim

Bu işte o yeni sokak ve sen küçük bir çocuksundur hâlâ
Yalnız mavi ak giysiler giydirir annen sana
Sen ki koyu bir dindarsındır ve en eskisi arkadaşlarının
René Delize'le

Kilisenin en çok o görkemli törenlerini seversiniz
Saat dokuzda lâmbalar kısılmıştır masmavi gizlice yatak-
haneden çıkarsınız

Bütün gece kolejin küçük kilisesinde dua edersiniz
Hiçbir zaman sönmeyen sonsuz parıltısıyla o yakut taşı
Durmadan alev alev utkusunu döndürür bizlere İsa'nın

Bu o güzel zambaktır hepimizin yetiştirdiği
Bu kızıl saçlı rüzgârın söndüremediği meşaledir
Bu o kahırlı ananın solgun kızıl çocuğudur
Bu daima dualarla dolup taştan ağaçtır
Bu yüceliğin sonsuzluğun çifte darağacıdır
Bu altı dallı yıldızdır
Bu cuma günü ölen pazar günü dirilen Tanrı'dır
Bu havacılardan daha iyi uçan İsa'dır
Dünya yükseklik rekorunu elinde tutuyor

Gözün gözbebeği İsa
Yüzyılların yirminci gözbebeği orda ne yapacağını bilir
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Göge yükselen İsa gibi bu yüzyılda kuş olup uçtu
Başlarını kaldırıyorlar şeytanlar ona bakmak için uç-
rumlarda
Uçmasını bilirse ona hırsız densin diye bağıyorlar
Melekler bu güzel uçucunun çevresinde uçuşuyorlar
İcare Enoch Elie Thyane'lı Apollonuis
Bu ilk uçağın çevresinde dönüyorlar
Bazı yana çekiliyorlarsa azize Saint-Eucharstie'nin taşı-
dıklarına yol açmak içindir
Bunlar kutsal ekmeği kaldırarak sonsuzluğa değin yük-
selen papazlardır
Sonunda kanatlarını kapamadan yere iniyor uçak
Birden milyonlarca kırlangıçla doluyor gökyüzü
Derken baykuşlar kargalar şahinler bir kanat çırpışta
geliyorlar
Afrikadan mağripler flamanlar karaleylekler geliyor.
Sonra şu ozanlarla öykücülerin şişirdikleri Rok kuşu haz-
retleri
Pençesinde Âdem babamızın o ilk başını taşıyarak süzü-
lüyor
Derken ufuktan bir kartal beliriyor çığlıklarla
Amerikadan o küçük sinek kuşları
Çinden de tek kanatlı çift çift uçan uzun kaygan pihiler
sökün ediyor
İşte şimdi de Ruhül-Kudüs güvercin
O lir-kuşu o göz göz süslü tavus cenaplariyle damlıyor
Sonra kızgın külleriyle bir anda her yeri örten
Kendi kendine tutuşan odun yığını zümrüdüanka
Öte yandan sirenler korkulu boğazları bırakıp
Üçü birden güzelim türküler söyliye söyliye çıkıp geli-
yorlar
Sonra tümü kartal ankakuşu Çinpihisi
Uçan makine ile kardeş oluveriyorlar

Sen şimdi Paris'de kalabalığın arasında birbaşına yürü-
yorsun

Yanıbaşmdan böğüren otobüs sürüleri geçiyor
Aşkın o korkunç acısı boğazını sıkıyor
Sanki bir daha hiç sevilmiyecekmişsin gibi
Eski zamanda yaşasaydın bir manastıra kapanırdın
Dua ettiğini anlayınca kızarıp bozarıyorsun
Kendine gülüyorsun sonra da Cehennem ateşi gibi gülü-
şün etrafa saçılıyor
Gülüştüğün parıltıları yaldızlıyor dibini yaşamının
Karanlık bir müzede asılı bir tablo bu
Ona arada bir gidip gidip bakıyorsun

Bugün Paris'de dolaşıyorsun kadınlar kan içinde
Şeydi ve hiç anmayı istemezdim güzelliğin bir geçişiydi
bu

Chartres'da kızgın alevler içindeki Notre-Dame baktı bana
Montmartre'da Sacré-Coeur'ünüzün kanı boğdu beni
Mutluluk sözleri duymaktan yatağa düştüm
Uğrunda nice şeyler çektiğim aşk utanç verici bir has-
talıktır
O seni avcuna alan hayal boğuntu uykusuzluk içinde ya-
satıyor seni
O geçen hayal ki hep yanıbaşında

Şimdi Akdeniz kıyılarındasın
Bütün bir yıl çiçek açan limon ağaçlarının altında
Bir sandalda dostlarınla geziyorsun
Biri Nisli biri Menton'lu ikisi de Turbie'li
Deniz diplerinin ahtapotlarını korkarak seyrediyoruz
Ve yosunların arasında balıklar yüzüyor imgeleri İsa'nın

Şimdi Prag dolaylarında bir hanın bahçesinde
Adamakıllı mutlusun bir gül masanın üstünde duruyor
Düzyazıyla tutup öykünü yazacak yerde
Güllün göbeğindeki uyuyan ziyba böceğine bakıyorsun
Resmini Saint-Vit akiklerinde görünce donup kalıyorsun
Ölecek gibi üzüldün kendini orada gördüğün gün
Sen gün ışığına çıkınca çılgına dönen Lazar'a benziyorsun
Geri geri gidiyor Yahudi mahallesinin saatinin ibreleri
Yavaş yavaş sen de öyle geri geri gidiyorsun bu dünyada
Teperek Hradchin'i ve dinleyerek akşamları
Meyhanelerde söylenen Çek şarkılarını

İşte Marsilya'da karpuzların arasındasın

Göblence'da Géant otelindesin işte

İşte Roma'da bir Japon muşmula ağacı altında oturuyorsun

İşte Amsterdam'da güzel sandığın ama çirkin bir kızasın
Şu günlerde Leyde'li bir üniversiteliyle evlenecek

Latince kiralanır orda odalar *Cubicula locanda*
Ben orda üç gece kaldım bir o kadar da Gouba'da hatırlarım

Paris'de sorgu yargıcının karşısındasın
Bir cânî gibi seni yakalamışlar

Sen ki acı tatlı yolculuklar yaptın
Daha yalanın daha yaş denen şeyin ne olduğunu bilmeden
Yirmisinde otuzunda aşk yüzünden nice şeyler çektin
Deliler gibi yaşadım vaktimi boşa geçirdim
Artık ellerine bakamıyorsun hem durmadan hıçkıra hıçkıra ağlamak isterdim ben
Senin adına sevdiğim adına seni korkutan her şey adına

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Dolu gözlerle bu zavallı göçmenlere bakıyorsun
Tanrı'ya inanıyorlar dua ediyorlar kadınlar çocuk emzi-
riyor
Saint-Lazar garının salonunu kokularıyla dolduruyorlar
Müneccim kırallar gibi yıldızlara inanırlar
Para kazanacaklarını umuyorlar Arjantin'de
Zengin olduktan sonra da bir gün memleketlerine dönmeyi

İşte bir aile de kırmızı bir diz örtüsünü taşıyor yüreğinizi
taşımanız gibi sizin
Ne bu diz örtüsünün ne de o düşlerimizin aslı vardır
Bu göçmenlerin kimileri burda yerleşiyorlar
Rosiers ya da Ecouffes sokağındaki barakalarda kalıyorlar
Onları çoğu akşamları sokaklara hava almaya çıkarken
gördüm

Satranç taşları gibi pek seyrek yer değiştirirler
Çoğu Yahudidir karıları takma saçlıdır
Dükkanların gerisine çekilip bitkin oturup kalırlar
Sen aşağılık bir barın tezgâhı önünde ayaktasın
Birtakım zavallıların arasında ucuz taraftan bir kahve
içiyorsun

Gece büyük bir lokantadasın

Kötü kadınlar değil bunlar ama hepsinin bir dertleri var
Hepsi en çirkini bile âşığına az çektiirmedi
O Jersey'li bir çavuşun kızıdır

Görmediğim elleri sert ve çatlaktır

Karnının yara izlerine nasıl acıyorum

Korkunç gülüşlü zavallı bir kıza ağzımın o gururunu kı-
rıyorum şimdi

Yalnızsın neredeyse de sabah olacak
Sütçüler güğümlerini tıkırdatıyor sokaklarda

Canım bir Metive gibi gece çekip gidiyor işte
Bu ya o sahte Ferdine ya da o dikkatli Léa olacak

Ve sen hayatın gibi bu kızgın alkolü içiyorsun
O bir rakı gibi içtiğin hayatın

Auteil'e doğru yürüyorsun yaya gitmek istiyorsun evine
Okyanus ve Gine putlarının arasında uyumak istiyorsun
Onlar da birtakım İsa'lardır bir başka biçimde başka
inançta

Küçük İsa'lardır bunlar karanlık umutların

Allahısmarladık Allahısmarladık

Boynu vuruk güneş

EZRA POUND

A L B A

Serin yapraklarınca soluk inci çiçeğinin
Uzandı yanıma tanla.

BEATIFUL TOILET

Mavi, maviydi ırmağın üstünde ot
Ve kaplamıştı bahçeyi söğüt ağaçları.
Ve hanım gençliğinin en güzel çağında
Çekingen, soluk, soluk bir yüzle geçerken kapıdan
İnce bir eldi ince ondan uzanan;

Ve yosmanın biriymiş bir zamanlar,
Budalanın birine varmış,
Kafayı çekip çekip çıkan
Ve onu yapayalnız bırakan.

K A O V ' A

Düşlerimde bile benim olmadınız
Ve yalnız halayıklarınızı yolladınız.

PAUL ELUARD

S E V G İ L İ

Dikilmiş gözkapaklarım üstüne
Saçları karışmış saçlarıma,
Biçimi ellerimin biçiminde,
Rengi gözlerimin renginde,
Boğulup gitmiş gölgemde,
Gökte bir taş gibi.

Gözleri her zaman açık
Gözümü kırptırmaz bana.
Düşleri o ıslıl ıslıl düşleri
Yakıp kavurur güneşleri,
Güldürür ağlatıp güldürür beni
Söyletir durup dururken.

S E V İ Ş İ İ R

Neden mi bu denli güzelim?
Ustam yıkıyor çünkü beni.

Bir öpüşümle
Bir öpüşümle pırıl pırıl ettim seni.

Damganı aldı uyku senin
Ve rengini gözlerinin.

PAUL ÉLUARD

Ö P Ü Ş

İpılık hâlâ vücudun attığın giysilerinden
Gözlerin kapalı kımıldıyorsun
Bir şarkı gibi doğan
Belirsizce ama her yerden birden beliren

Kokulu ve hoşsun
Aşıyorsun ama kalarak yitmeden
Sınırlarını vücudunun

Geçiyorsun ötesine zamanın
Yepyeni bir kadınsın işte
Sonsuzlukta çıkan

EVREN - YALNIZLIK

Sarılıp öpmek istiyorum seni sarılıyorum
Bırakıp gitmek istiyorum seni sıkılıyorsun
Ama en sonunda gücümüzün
Bir zırh kuşanıyorsun ki bir silâhtan da beter.

PAUL ÉLUARD

LES GERTUD HOFFMANN GIRLS

Gertude, Dorothy, Mary, Claire, Alberta,
Charlotte, Dorothy, Ruth, Catherine, Emma,
Louise, Margaret, Ferral, Harriet, Sara,
Çırılçıplak Florence, Margaret, Toots, Thelma,

Güzelleri gecenin, ateşin, yağmurun güzelleri,
Titrek yürekler, eller saklı, gözler rüzgârda,
Siz bana ışığın devimlerini gösteriyorsunuz,
Parlak bir bakışı bir ilkyazla değişiyorsunuz,

Bir çiçeğin inceliğiyle inceliğini boyunuzun,
Yılgıya, pekgözlülüğe, gölgesiz teninizi koyuyorsu-
nuz,

Ürperişiyle kılıçların aşkı değişiyorsunuz.
Bilinçsiz gülüşleri verip tanyerini alıyorsunuz.

Düşlerimin korkunç uçurumlarıdır oyunlarınız
Düşerim ben, sonsuz kılar düşüşüm yaşamımı,
Uzay daha bir geniş işte ayaklarınızın altında,
Ey güzeller! kaynağı üstünde oynuyorsunuz göğün.

E. E. CUMMINGS

SONNET ' L E R

XXIV

seviyorum beraberken vücudumu
vücudunla. Öylesine yepyeni bir şey ki bu.
kaslar daha bir gergin sinirler daha da
vücudunu seviyorum senin. yaptığımı seviyorum
nasıllarını seviyorum. belkemiğini seviyorum
vücudunun, kemiklerinin titreyişini sonra
sert-düzgünlüğün. ve ardarda, ardarda
öpeceğim, öpmeyi seviyorum şununuzu bununuzu
seviyorum çarpıcı elektirikli kürkünüzü
okşamasını yavaşça kıvrıcıklığını
ve ikiye ayrılan etten çıkanı, geleni
seviyorum... ve gözleriniz iri aşk-kırıntıları,

ve belki de kıvancınızı seviyorum

altımda benim yepyeni

E. E. CUMMINGS

XXVIII

sevdiğim sert uzun gözlü uzun boyludur
ayakta iken, tutar uzun sert ellerini
giysisi üstünde sessizce, uzun sert bedeni
şaşırtıcı beyaz bir tel gibi doludur
yatmak için nice umulmadık şeyle, güldü mü
uzun sert gülüşü kimi neşeyle nasıl da
gelir sarar beni gıdıklayan acılarla
ve kolayca o halsiz gürültüsü gözlerinin
taşırır sabrımı - sevdiğim uzun boyludur
ve gergin uzun bacaklarıyla bir asma dalıyın
bir bahçe duvarında geçmiştir bütün hayatı
ve orada ölecektir. yatmağa giderken haşin
gelip bu bacaklarla sarılır kaldırır beni, tutar
yüzümü gözümü, başımı alır öpmeye başlar.

E. E. CUMMINGS

XIX

döşeli ruhlarda yaşayan Cambridge'li bayanlar
değiller güzel ve rahat akıllılar
(üstelik, kilisenin protestan kutsamalarıyla
o kızlar kokusuz şekilsiz ruhlarıyla)
İsa'ya bir de Longfellow'a inanırlar, ölmüş ikisi de,
ilgililer ayıksız çok ama pek çok şeyle
bugünkü yazında bulursunuz hâlâ
örgü örerken kıvançlı parmakları, Polonyalılar için
mi?

belki. oysa kalıcı çekingen yüzler çekiştirirler
skandallerini Bayan N ile Profesör D'nin
..... Cambridge'li bayanlar oralı olmazlar, üstünde
Cambridge'in kimi eflatun ve köşesiz
kutusunda göğün, öfkeli kızgın
bir şekerleme parçası gibi tıkırdarken ay

JAINT-JOHN PERSE

BİR KIRALIÇEYE ÖVGÜ

I

“Ey salya açgözlüleri dilsiz bir savaşçılar ulusunun
arzuları üzerinde yol alan yağlı böceklerin yüce sı-
ğınağı,

ey Kırالیçe! gözlerinin kabuğunu parçala, ve bildir
senin omuzlarında yaşadığını onun!

ey Kırالیçe! parçala gözlerinin kabuğunu, bizi
hoş gör,

kucağını aç ateşli bir arzuya, ey Kırالیçe!

yağlı bir oyunda olduğu gibi, bizi önünde çırılçıplak
yık,

biz delikanlıları!”

— Ama onun kalbine nereden girileceğini kim bilebilir?

II

“Onun ünlerini parmaklarımla saymadan dedim ki:
Ey fes rengi giysiler altındaki Kırâlice! boylu boşlu
ağaç kabuğu rengi,
ey bir özgeşeverlikler masasına benziyen sen! ve ey
benim yasalarımın masası!
En büyüğü Kız kardeşlerinin! ey’ bir nehir sırtından
daha sâkin olan sen,
görünmiyen böğrünü süsliyen o güzelim, doru ye-
lerine övgüler düzüyoruz,
en güzel giysiler içinde olduğunu düşlüyor yola çıkan
bir elçi onların!”

— Ama onun kalbine nereden girileceğini kim bilebilir?

III

“Adamakıllı gözde iki dişi köpek gibi gözlerimi do-
laştırarak, şunu da dedim:

Ey iyice-Oturmuş, ey kilolarca ağır olan! barışçıl ve
iri kıyım ellerin
bacaklarının rahatlığı üzerinde hurma dallarıyleyin
bir yük gibi ağır,
bazan orada bazan da burada
dizlerinin ışıyan kalkanı parlıyor ve dönüyor; ve
göbeğinin yukarısına mühürlenmiş o kısır karnın hiçbir
meyvası, bilmediğimiz herhangi gizli bir çiçek dalı ol-
mazsa eğer,
başlarımızı asmak istemiyor!”

— Ama onun kalbine nereden girileceğini kim bilebilir?

IV

“Bir kıyıda duran delikanlılar gibi gözlerimi dolaştırarak bir de şunu dedim:

... Tam besili Kırالیçe, bacağıını bacağıının üstüne at; ve oradan armağan et vücudunun kokusunu,

ey gönülleralan! ey İpılık, ey az-buçuk-Nemli, ve Tatlı olan sen

bizi biber tarlalarının yakıcı anılarından, külağacının boy attığı kumsallardan, ergenliğe erişmiş kızlık zarlarından ve mis kokulu cepleri olan hayvanlardan kurtaracağın biliniyor!”

— Ama onun kalbine nereden girileceğini kim bilebilir?

V

“Evet Zorunluolan! ve Yalnızolan!... bu karnın o üç kıvrımında, senin kırallığının bütün güvenliği barınabilir:

kıpırdamadan ve kendine güvenerek dur, gece korkularımızın çiti ol!

Bir sapotiy (1) günlük kokusu içinde düşüyor; senin iyice yunmuş omuzların için yapraklar arasında kıpırdayan Güneşin çiçekleri ve altından yaldızı var

Ve gelgitleri yöneten Ay, ey o Yasalıolan!

senin aybaşı âdetlerinin o kurumlu âyinine söz geçiren aynı aydır.”

— Ama onun kalbine nereden girileceğini kim bilebilir?

(1) Güney Amerika'da bir ağaç.

LOUIS ARAGÖN

GÜLLERLE LEYLAKLAR

Sen ey değişmeler ey çiçeklerin açılma ayı
Bulutsuz geçen Mayıs bıçaklanmış Haziran
Unutamam bir daha ne gülleri ne leylakları
Ne de o çiçeklerini ilkyazın hiçbir zaman

O korkunç kuruntuyu unutamam bundan böyle
O kalabalığı çığlıkları güneşi ve o alayı
Belçika bağışlarını aşk arabalarını hele
Sonra o arı uğultulu yolu titreyen havayı
O yaman gözüpek utkuyu sonra savaştan önce
Öpüşmenin kızıla döndürdüğü kanı sonra da
Çılgın halkın leylaklarla donattığı kulelerde
O ölüme gidenleri unutamam artık dünyada

O Fransa bahçelerini unutamam hiçbir zaman
Kutsal o eski zaman betiklerine benzeyen
Korkunç akşamları büyüyü sessizlikle yayılan
Gülleri hele gülleri o yol boyunca dizilen
O bozgun yeline karşı çıkmasını çiçeklerin
Yalamasını korkunun kanadından geçen erleri
Gülünç topları o bisikletleri coşkulu gergin
Sözde konaklayanların zavallı kıyafetlerini

Ama neden bilmem bütün bu benzetme kasırgası
Dönüp dolaşıp beni hep aynı yere getiriyor
Sainte—Marth Bir general kara bir dal yığını
Normandiya yapısı bir köşk ormanda uzanıyor
İşte tıs yok Düşman belli dinleniyor karanlıkta
Birden bize Paris düştü diyorlar bu akşam
Artık dünyada ne o yitirdiğimiz aşkı bir daha
Ne o gülleri ne de o leylakları artık unutamam

Flandres leylaklarını demetlerini o ilk günün
Sonra tatlı izini yanakları solduran ölümün
Sonra sizi kaçışın gülleri taze güller sizi
Bir yangın rengine çalan ey Anjou gülleri sizi

RENÉ CHAR

SEPETÇİNİN SEVGİLİSİ

Seviyordum seni. Seviyordum fırtınanın yıktığı kaynak olan yüzünü ve öpüşümü sımsıkı saran gizini yurtluğunun. Kimileri yusuvarlak bir imgeleme belbağlıyabiliyorlar. Gitmek bana yetiyor. Umutsuzluktan, bir tanem, söğütten örülmüş minnacık bir sepet getirdim sana.

RENÉ CHAR

Y A Z I T

Alıp götürdüğü bir kuşun bölük pörçük acılara,
Bıraktığı sonra bir aşk işi için ormanlara.

A S I L I E R O S

Yarısını kaplamıştı yolunun gece. Yığını gökyüzlerinin bir anda tümüyle gözümü gelip kaplıyordu. Seni gördüm, ilk ve yalnızdın, seni tanrısal dişi, o birbirine karışmış yörüngelerde. Sonsuz giysini yırttım, yeniden çıplak toprağıma getirdim seni. Bir yerde durmayan bitkisel toprak her yana yayıldı.

Amansız uzayda - kırmızı trampetimin türküsüne uçuyoruz diyorlar halayıkların bizim için.

RENÉ CHAR

ETIENNE PAGE XI

Tanyeri desin diye bana,
Uyandırıyorum bir tanemi.

IRMAĞA SİĞİNMAK

Yönüne rüzgârın, kımıl kımıl kamışların arasına çizdim kentimi. Kocaman, geniş şapkalarıyla geldi duvarcılar; özenle ne yaptığımı izlemeye koyuldular. Yaptığımı akılları almıyordu. Ustalık damarları kabarıyordu.

Onlara senin oraya yakın bir yerde, işimi kavramak için, güven içinde, gelip benim günümün yarısını bulmamı beklediğini söyledim. İşte bu anda ortak sevincimiz yaptığımı silebilirdi, aşkımıza güvenerek, aynı şekilde ona daha da yukarılardan başlayabilirdik. Güldüler, çekip gittiler. Ceketlerini giyerlerken, baktım ırmağın göğünde çakıllar ıslı ıslıldı, ama benim onlara hiç de ihtiyacım yoktu.

RENÉ CHAR

M U T L U L U K

Çok sevdiği kayasının üstünde türkü söylüyordu yaz bana görüldüğünde, bizden ayrı, bir başına türkü söylüyordu yaz, konuşmuyorduk biz, tatlı, yaralı bir özgürlük-tük, uzun mavi küreği ayaklarımızda eğlenen denizden daha denizdik.

Türkü söylüyordu yaz ve yüreğin ondan uzakta yü-züyordu. Yürekliliğini öpüyordum senin, şaşkınlığını du-yuyordum. Evlerimizi taşıyan eller için ölümcül erdem-lerin keşiştiği bu yüksek köpük tepelerine doğru dalgaların saltlığından geçiyordu yol. Saf değildik. Çevrilmiştik.

Yıllar geçti. Öldü fırtınalar. Dünya başını alıp gitti. Yüreğin artık beni göremediği için üzüliyordum. Seni se-viyordum. Yüz yokluğumda ve mutluluk boşluğumda. Seviyordum seni, her biçime girerek, bağlı sana.

HENRI MICHAUX

BUDAPEŞTE'Lİ KIZ

Bir kızın soluğunun o ılık pususunda yerimi aldım.

Çekildim, ama yerimi bırakmadım.

Tüy gibi kolları. Suyla kavuşmak gibi.

Köhne ne varsa yitip gidiyor önünde. Bir gözleri kalıyor, Uzun güzel otlar, uzun güzel çiçekler büyürdü tarlamızda. Göğsümde yeğni mi yeğni bir engel, şu yaslanışm gibi
senin

Öylesine ağyorsun ki bak yoksun artık.

N O T L A R

CHARLES D'ORLEANS

(1391 - 1465)

Louis d'Orléans'ın oğlu, Azincourt'da hapsedildi, yirmi beş yıl İngiltere'de tutsak yaşadı. Serbest bırakılınca Blois'ya, şatosuna çekildi, kendini tüm şüre verdi. Çağının şiirinin gelişmesine büyük yararlığı dokunmuştur. Balad'lar, rondo'lar, şarkılar yazmıştır. Villon'u, Marot'yu etkilediği söylenir, bu etkisini Verlaine'a, Apollinaire'e değin uzatmıştır. I. François'nın buyruğu üzerine Clément Marot şiirlerini bir kitapta toplamıştır.

Pierre Champion 1925 de bütün şiirlerini iki cilt halinde yayımladı (*Clasiques français du mouen âge, Paris, 2 vol.*).

Doğaya, aşka, özgürlüğe büyük bir yer verir şiirlerinde. Pierre Seghers, "*Le livre d'Or de la Poésie française*", Charles d'Orléans'ı en büyük Fransız ozanları arasına kor. Aradan geçen bunca yüzyılı düşünecek olursak, Charles d'Orléans'ın eskimeyen yönünün daha çok özdenliğinden geldiği görüldür.

Charles d'Orléans'la rondo, balad gibi kalıplar Fransız şiiri'nin vazgeçilmez kalıpları olmuş, bugüne değin süregelmiştir.

CLEMENT MAROT

(1496 - 1544)

Marot, I. François'nın kızkardeşi Marguerite de Navarre'ın en çok sevdiği bir ozandır, bunun için de onu her zaman korumuştur. Boileau'ya göre, Marot iğneli anlatımıyle çağının öbür ozanlarından ayrılır. Şiirlerinde göze çarpan en belirgin yön, yalnlıktır.

Marot'nın serüvenli bir hayatı olmuştur: dinî duygularından kuşulanılmış, Châtelet'ye kapatılmış, I. François'nın yardımını görmüş, ama yine tekdurmamıştır. Sonunda Nérac'a çekilmiş; İtalya'ya, Paris'e, İsviçre'ye gitmiş, Turin'de de ölmüştür.

Marot'nun ünü günden güne büyümektedir. Öte yandan Ortaçağ ozanları içinde en çok sözü edilen ozanlardan biri de odur. 1958 de, Armand Colin yayınevi Marot'nun, mektuplarını, balad'larını, rondo'larını topladı, büyük bir ciltte yayımladı (*L'Adolescence Clémentine de Clément Marot*).

Marot, ayrıca Virgile'i de çevirmiştir. I. François'nın ilgisini bu çevirisiyle çekmişti. Saraya bu yoldan sokuldu.

CHRISTINE DE PISAN

(1364 - 1430)

Christine de Pisan, Ortaçağ şiirinin önemli ozanlarından biridir. Ünü, özellikle yakın zamanlarda büyümüştür. Çağında yazdığı şiirlerle geçinen ilk kadın ozan olarak gösteriliyor. Mutlu bir evlenmeden sonra, kocası ölmüş, yalnız kalınca kendisini bütün bütün şiire vermiş, dulluk yıllarını, burukluğunu dile getirmiştir.

Şiirleri şimdilerde bugünkü Fransızcaya çevrilmekte, büyük bir ilgi görmektedir.

FRANÇOIS VILLON

(1431 - 1465)

Yalnız Ortaçağ Fransız şiirinin değil, bütün çağların en büyük ozanlarından biri diye biliniyor. Hayatı çok karışık geçmiş, çeşitli suçlardan tutuklanmış, kurtulmuş, yine tutuklanmış, yine kaçmış, böylece de düzgün bir hayatı hiç olmamıştır. *Le Lais* (1456), *le Testament* iki en önemli kitabı olarak biliniyor.

Şiirlerinde, çektiği hayatı, çağını, çağının her çeşit insanını buluyoruz.

JOACHIM DU BELLAY

(1522 - 1560)

Du Bellay, Anjou ile Bretagne yakınındaki Liré ilçesinde doğdu. 1545 yılında hukuk öğrenmek için Poitiers'e gitti. Ronsard'la

bu sıralarda tanıştı, Fransız şiirinde büyük bir şiir okulu olarak bilinen **Pléiade** akımını daha bazı arkadaşlarıyla birlikte kurdular. Du Bellay, bu akımın bir çeşit sözcülüğünü yaptı. Fransız dilinin bugünkü biçimini kazanmasında Pléiade'cılarının büyük etkisi olmuştur. Bugün XVI. yüzyıl şiiri denince Ronsard'la onun adı başta geliyor.

Kitapları : Défense et illustartion de la langue française (1549), L'Olive (1549), Vers Lyriques (1549), Recueil de poésie (1550), Regrets (1558), Antiquité de Rome (1558), Jeux Rustiques (1558).

PIERRE DE RONSARD

(1524 - 1585)

Ronsard'ın önemi öldükten sonra uzun zaman anlaşılmamıştır. Oysa, sağlığında büyük bir ünü vardı. Yeniden bu üne kavuşması için bir üç yüz yıl beklemesi gerekti. Bugün, Fransız şiirinde başyeri almaktadır. Ronsard'ın hayatı, daha çok saray çevresinde geçti, son yılları bir yana bırakılırsa, böylesine bir hayat pek az ozana nasip olmuştur denebilir. Ronsard, **La Pléiade** okulunun kurucusudur. Buna, ilk Fransız şiirinin kurucusu da diyebiliriz. Ronsard'ın önemi de zaten buradan gelmektedir. Ronsard, hemen hemen her konuda şiirler yazmıştır. Şiirleri beş cildi doldurur.

Ronsard'ın başlıca kitapları : **Odes** (1550), **Amours** (1557), **La Franciade**, **Eglogues** (1567) dir.

Ronsard'a saray ozanı gözüyle bakmak âdet olmuş gibidir. IX. Charles'ın en çok sevdiği bir ozandı. **Elégies** (1567); **Mascarades**, **ballets cortels** (1573) adlı kitapları, IX. Charles'ın isteği üzerine yazılmıştır.

Ronsard'a ayrıca Fransız nazımının, şiir dilinin kurucusu gözüyle bakılır. Yine, klâsik edebiyatı Ronsard'la başlatmak yanlış olmaz. **Franciade** adlı kitabı Fransız tarihinin bir destanı olarak bilinir. Ronsard asıl gücünü **sonnets**'lerinde gösterir: **Amours de Cassandre** (1552); **Amours de Marie** (1556).

MAURICE SCÈVE

(1500 - 1560)

Lyon'da doğdu. Özellikle sevi şiirleriyle büyük bir ün yapmıştır. Günümüzde gittikçe bir önem kazanmaktadır. Lirik bir ozandır. **Délie** adlı kitabı simgecilik alanında ilk kitap olarak kabul ediliyor.

PIERRE CORNEILLE

(1606 - 1684)

Fransızların en büyük oyun yazarlarından biri. Rouen'de doğdu. İlk oyunu **Mélite**'dir (1629). Bundan sonra **Médée** (1635), daha sonra da en ünlü oyunu olan **Le Cide** (1636)'i yazdı. Bunların arkasından **Polyeucte** (1640), **Le Menteur**, **La Mort de Pomée** (1643), **Heraclius** (1647) gelir.

Corneille, Fransız tragedia yazarlarının babası olarak bilinir.

Bu kitaptaki **Stances à Marquise** adlı şiiri çok ünlüdür. Sözü geçen sevgilinin, **Mlle. du Parc** olduğu sanılıyor.

JOSÉ-MARIA DE HÉREDIA

(1842 - 1905)

Santiago'da doğdu. **Parnassien** şiir akımının en önemli ozanlarından biridir. Annesi Fransızdır. Eğitimi Fransa'da yaptı. **Parnasse Contemporaine** adlı derginin kurucularındandır. Biricik kitabı olan **Les Trophées**, 1895 de yayımlandı. Büyük bir başarı kazandı, bütün Fransa'da tanındı. 1895 de Fransız Akademisine seçildi. Hayatının sonuna doğru La Bibliothèque de l'Arsenal'in yöneticiliğini yaptı.

Ronsard'dan sonra Sonnet kalıbını o yüceltmıştır denebilir. Bıçımci bir ozandı.

EDGAR ALLAN POE

(1809 - 1849)

Amerikan ozanlarının en önemlilerinden biridir. Öyküleriyle

de ünlüdür. Boston'da doğdu. Küçük yaşta anasız babasız kaldı. Onun bunun yanında büyüdü, sonra da onları tepti, yoksulluk içinde de öldü.

Eğitimi bitirmeden gazeteciliğe başladı, Virginia Üniversitesinde okudu, oradan kovulduktan sonra askerliği seçti, crada da kalmadı, en belli işi gazetecilik, dergi çıkarıp batırmaktı. İlk şiir kitabı: *Tamerlane and other Poems* (1827) dir. *Tales of Mystery and Imagination* adlı kitabı hayatının bir çeşit yankısıdır denebilir. *The Raven* adlı şiiriyle ilk ününü yaptı, bütün Amerika'da tanındı. *The Belis* ve *Annabel Lee* şiirleri yine en ünlü şiirlerindendir. Avrupa edebiyatı, özellikle Fransız edebiyatına her bakımdan büyük etkisi olmuştur Poe'nun. Bu etki bugün daha bir belli olmaktadır. Baudelaire, onu, büyük bir öykücü, ozan olarak tanıtan ilk Avrupalı ozandır. *The Mystery of Marie Roget*, *The Murders in the Rue Morgue* adlı öyküleri polisiye türünün en büyük örnekleri olarak gösterilir.

ARTHUR RIMBAUD

(1854 - 1891)

Charleville'de doğdu. Çalışkan bir öğrenciydi, ama okulu yarıda bırakarak serüvenli bir hayata başladı. İlk şiiri, *La Revue pour tous*'da çıktı (1870). Şiir yazmağa başlayınca bir kaçıp gitme duygusudur içinde yeretti. Verlaine'in Paris'e çağırması üzerine ünlü şiiri: *Serhoş Gemi*'yi cebine koyup kalkıp Paris'e gidiyor, günün ozanlarıyla tanışıyor. Verlaine'le sıkı-fıkı bir arkadaşlık başlıyor, onunla dolaşmadıkları yer kalmıyor. Bir ara kavga ediyorlar, Verlaine ona tabanca çekiyor, hapse atılıyor. Bundan sonra Rimbaud için daha serüvenli bir hayat başlıyor. İlk şiir kitabını 19 yaşında yazıyor: *Une saison en Enfer*. Yine aynı yıllar içinde *Illumination* adlı kitabını bitiriyor. *Serhoş Gemi*'yi denizi görmeden yazdığı söylenir.

Rimbaud'nun çağdaş dünya şiiri üzerine olan etkisi büyüktür. Betimsel, duygusal şiire karşı durmuş, şiiri bir çeşit simya bilimi diye adlandırmıştır. Çılgı, ayaklanmayı, düzensizliği şiirin baş konusu yapmıştır. *Gerçeküstücü*'ler, Rimbaud'yu mustucu diye alırlar.

Rimbaud yalnız Fransız şiirinin değil, dünya şiirinin de sayılı ozanları arasında anılmaktadır.

STEPHANE MALLARMÉ

(1842 - 1898)

Fransız ozanlarının en büyüklerinden biridir. Paris'de doğdu. Koleji bitirince, Sens sicil dairesinde çalıştı. İlk şiirlerini 1860 da yayımladı. İşinden ayrılıp İngiltere'ye (kendi söylediğine göre, Poe'yu daha iyi okumak için) gitti. İngilizce öğrendi. Dönüşte, Tournon lisesine İngilizce öğretmeni oldu. Daha genç yaştan şiir anlayışını iyice belli etmişti. Bunu, yaşadığımız hayatın dışında, şiirin kendi çizdiği gerçeğe bağlı bir şiir yöntemi yaratmak diye özetliyebiliriz. 1864 de **Hérodias** adlı bir tragediya denemesine girişti, bunu hiçbir zaman da bitiremedi. Şiirlerini **Art Libre**'de yayımladı. **La Dernière Mode** adlı bir dergi çıkardı. 1876 da da ünlü şiiri **L'après midi d'un Faun**'u yayımladı. Ayrıca, İngilizce bir kitapla bir de, mitolojya yazdı. **Prose pour les Esseintes** adlı kitabı büyük ün kazandı. Daha sonra, asıl ününü yapan, bugün Fransa'nın en büyük ozanlarından biri olarak bilinmesini sağlayan kitabı çıktı: **Poésies**.

Un coup de dés jamais n'abolira le hasard, adlı kitabı son şiir denemesi olarak kabul ediliyor. Mallarmé'yi kapalı ozanların en büyüğü olarak sayabiliriz. Bu yüzden şiirleri yorumdan kurtulmamıştır, kurtulacağa da benzememektedir. Bu yüzden de şiiri azınlığın bir şiiri olmuştur. Oysa, Mallarmé çoğunluğa karşı değildir. şiirlerinin çoğunluk tarafından anlaşılmamasına üzüdür.

Sartre, onu Fransız ozanlarının en büyüğü olarak anar.

PAUL VALÉRY

(1871 - 1945)

Paul Valéry 30 Ekim 1871 de Sète'de doğdu. Hukuk öğrenimi yaptı. 1892 de Paris'e gelip yerleşti. Bu sıralarda Mallarmé'nin evinde yapılan salı toplantılarına gelen gençlerden biri de Valéry'ydi. 1895 de La Nouvelle Revue dergisinde: **L'introduction à la Méthode de Léonard de Vinci** incelemesini, 1896 da da Le

Centaure dergisinde: **La Soirée avec Monsieur Teste**'i yayımladı. Üç yıl Milli Savunma Bakanlığında çalıştı. 1900 yılında da evlendi. Bundan sonra bir zaman sanatla ilgisini kesti, kendini matematiğe verdi. Artık şiir yazmaz oldu. İlk, André Gide, onun yeniden edebiyata dönmesi için uğraştı. Şurada burada çıkan şiirlerini bir kitapta toplamağa zorladı. Uzun çalışmalardan sonra ünlü kitabı **La Jeune Parque** yayımlandı (1917). Günün konusu oldu, büyük başarı kazandı. Ardından **Charmes** çıktı. Bundan sonra birçok denemeleri çıkmağa başladı. 1925 de de Fransız Akademisine seçildi.

Paul Valéry, Edgar Poe, Baudelaire, Mallarmé ile başlayan öz şiirin büyük ustalarından biridir. Denemeleriyle de büyük ölçüde bir yazardır.

GUILLAUME APOLLINAIRE

(1880 - 1918)

Apollinaire'e yeni Fransız şiirinin babası gözüyle bakılmaktadır. Birinci Dünya Savaşından sonraki şiirin kurucularındandır. Apollinaire yalnız şiiri etkilemekle kalmamış, özellikle plastik sanatlar üstüne yazdığı yazılarla, konuşmalarla bugün yeni resim dediğimiz akımın mustacusu olmuştur.

Gerçeküstücüler onu öncü olarak görürler. En önemli şiir kitapları: **Alcools**, **Calligrammes**'dir.

Apollinaire'in Fransız şiirinde yaptığı yenilik, hem teknik hem de düşünce, duyuş yönüyle olmuştur.

EZRA POUND

(1885 -)

Bugünkü Amerikan ozanlarının en büyüğüdür. Siyasal görüşleri bakımından uzun yıllar tutuklandı. Şimdi İtalya'da yaşamaktadır. Eliot, James Joyce gibi birçok ünlü sanatçıyı ilkin o değerlendirmiştir. Gerek çeşitli dillerden yaptığı çevirileri, gerekse denemeleri, eleştirisiyle de büyük bir ün yapmıştır.

İngiliz, Amerikan şiirinin yenilenmesinde onun kadar etkili olmuş başka bir sanatçı zor gösterilir.

Personae ile **Cantos** en önemli kitapları arasındadır.

E. E. CUMMINGS
(1894 - 1962)

Bugünkü Amerikan ozanlarının en önemlilerinden biridir. Bu yargı, daha çok, John Dos Passos, Ezra Pound ve Robert Greves'in yargısıdır. Çoğunluk Cummings'i önemli bir ozan olarak tanımaz, bilmez. Birçokları da bir deli gözüyle bakarlar ona. Bu Cummings'in şiir yapısından, kullandığı dilden, anlamı altüst etmesinden geliyor. Dos Passos, onu, bir öke olarak selâmlıyor. Cummings'in şiirlerinin anlaşılmasında daha çok kullandığı teknikten gelmektedir. Oysa, kendisi bu konuda tersini söylemekte, tekniğinin yeni, karışık olmadığını ileri sürmektedir.

Cummings, daha çok, bir iki romaniyle Amerikan çoğunluğu tarafından tanınmıştır. Şiirleri büyük bir ciltte toplanmıştır: **Poems**. E. E. Cummings'in adı gün günden daha bir yayılmakta, birçok dillere çevrilmektedir.

E. E. Cummings'i günümüzün en özgün ozanlarından biri diye düşünmek yanlış olmaz.

SAINT-JOHN PERSE
(1887 -)

Bugünkü Fransız ozanlarının en büyüklerinden biri olarak bilinmektedir. Uzun zaman bilinmeden yaşadı, takma adla şiirler yazdı, özellikle André Gide'in direnmesi üzerine ilk kitabı olan: **Eloges**'i yayımladı (1907). Hariciyecisi olduğu için de hayatı Fransa'nın dışında, Amerika'da geçti. 1942 de **Exil** adlı kitabını yayımladı, bundan sonra sırasıyla: **Pluies, Neiges, Vents, Amers** adlı kitapları çıktı.

Perse'in şiirinin yapısı bizim âyetlerimizin biçimine benzer. Fransız şiirinde bunun bir başka örneğini Paul Claudel'de buluruz. Şiirlerinin konularını eski çağlardan seçer. Bu yalnız konuda değil, söyleyiş, anlatış düzeninde de vardır. **Kutsal Betik**'in dilini, anlatışını izler gibidir. Şiiri, dilin, söyleyişin buyruğuna bırakılmış duygusunu verir. 1960 da Nobel ödülünü almasıyla ünü büsbütün büyümüş, hemen hemen bütün dillere çevrilmiştir. Şiiri, yalnız Fransa için değil, başka uluslar için de bir özgünlük örneğidir.

Son olarak, **Croniques** adlı şiir kitabı çıkmıştır.

LOUIS ARAGON

(1897 -)

Bugünkü Fransız ozanlarının en önemlilerinden biri diye biliniyor. Önceleri, **Dada** akımının öncüleri arasında sayılıyordu, sonradan Breton, Eluard, Soupaux ile birlikte bu yüzyılın en önemli şiir akımı olan **Surréalisme**'in kurucularından biri oldu. Bugüne değin şiir, roman, eleştiri, deneme, çeviri olarak 61 kitap yayımladı.

Aragon'un ünü, öte yandan, İkinci Dünya Savaşında gizli karışkoyma hareketiyle daha bir büyümüştür. **Le Paysan de Paris** adlı romanı, gerçeküstücülüğün en güzel örneklerinden biri olarak gösterilmektedir.

Charles d'Orléans'dan Victor Hugo'ya değin uzıyan bir şiir çizgisini sürdürür gibidir Aragon. En önemli kitapları: **Le traité du style**, **Les Cloches de Bâle**, **Crève-Coeur**, **La Diane Française**, **Les Yeux d'Elsa**, **En Etrange Pays dans mon pays lui-même**, **Les Yeux et le Mémoire**, **Le Roman Inachevé**'dir.

Aragon açık yazan ozanlardandır, birçok şiirleri bu yüzden şarkı haline getirilmiştir. Aragon, romancı olarak da ün yapmıştır. Çağdaş romancıların arasında önemli bir yer tutar. Birkaç çevirisi de vardır.

RENÉ CHAR

(1907 -)

René Char 1907 de Vaucluse'de doğdu. 1930 da Surréaliste akımına karıştı. İlk şiirlerini: **Le Marteau sans maître** (1934) adlı kitabında topladı. İkinci Dünya Savaşında, İç Direnim hareketine katıldı. **Seuls demeurent**, **Fauillets d'Hypone** bu sıralarda yazıldı. Gerçeküstücülük, Char'ın, dil anlayışında etkin olmuştur.

René Char'ın şiiri bağırmayan bir şiirdir. Kendisine özgü bir söyleyişi, bir yapısı vardır şiirlerinin. Us düzenini yeni bir us düzeni için kırmış gibidir.

René Char, bugün Fransa'nın en büyük ozanlarından biri diye tanınıyor.

Kendi eliyle seçtiği şiirleri: **Poèmes et Prose** adıyla yayımlandı (1957).

Dünya edebiyatında aşk

Şiirler içinde aşk şiirleri özel bir yer alır ve özel bir ilgi çeker. Kaç şair gösterebilirsiniz bu konuya iltifat etmemiş. İşte İlhan Berk dünya şiirinin belli başlı aşk şairlerinden seçilmiş bir demet şiiri sunuyor size bu kitapta. En iyi ve ölçülü çevirileri ile sunulan bu şiirlerin okurlarımızı ilgilendireceğini umuyoruz.

2 lira